

15.12.16

לכבוד: חברי ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

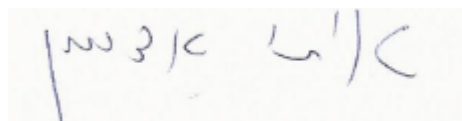
שרת המשפטים – הגב' איילת שקד

הנדון: התיחסות לתקנות הגישור ולהסדרת מקצוע הגישור בישראל

1. אנו מתכבדים להגיש את התיחסות המכון הישראלי לגישור (ע"ר) לתקנות הגישור שהוכנו ע"י משרד המשפטים והוגשו לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
2. ההתיחסות נוגעת לנושאים הבאים:
 - 2.1 מבנה התקנות.
 - 2.2 העדר מנגנון לבקרה ופיקוח (supervision).
 - 2.3 העדר אבחנה בין גישור ופישור.
 - 2.4 רגולציה ממשלתית לעומת רגולציה עצמית.
3. בנספח א' ניתן למצוא פרוט על כל אחד מנושאים אלו.
4. בנספח ב' נסקור חלופות הקיימות בעולם.
5. בנספח ג' נציג את המלצותינו.
6. בנספח ד' נביא מאמר המסביר את ההבדל בין **גישור ופישור**. זהו נושא חשוב מאוד להבנה על ידי כל העוסקים בהסדרת התחום ועל כן נצרף סקירה בנושא.

נשמח לסייע לתהליכי ההסדרה של תחום הגישור ולמסור מידע נוסף או הסברים ככל שהדבר נדרש,

בברכה,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'איתי אדמון' (Itai Admon).

איתי אדמון,

המכון הישראלי לגישור (ע"ר)

נספח א' – התיחסות לתקנות

מבנה התקנות

7. בעולם קיימים **תקנים להסמכת כח אדם מקצועי**, כדוגמת ISO17024, וכדוגמת תקנים דומים בתחום הגישור במדינות שונות. בין אלו בולט התקן של **המכון הבינלאומי לגישור (IMI – International Mediation Institute)** אשר הגדיר **תקן לרגולציה עצמית בגישור** המיושם בכ-36 תוכניות הסמכה במדינות רבות בעולם.
8. עיון בתקנים אלו מראה שתקן העוסק בהסמכת כח אדם מקצועי צריך להתייחס ל-5 סעיפים:
- 8.1 **הכשרה** – אילו קורסים או הכשרות נדרשות מהמועמד
 - 8.2 **נסיון** – מה הנסיון הנדרש מהמועמד
 - 8.3 **ידע** – בחינת הידע העיוני הנדרש מהמועמד
 - 8.4 **כישורים** – בחינה מעשית של כישוריו של המועמד לנהל הליך גישור
 - 8.5 **בקרה ופיקוח** – הגדרת מנגנונים לבקרה ולפיקוח על התנהלות המגשר ותפקודו לאחר הסמכתו
9. התקנות המוצעות מתייחסות אך ורק ל-2 הסעיפים הראשונים: **הכשרה ונסיון**, ואין מתייחסות ל-3 הסעיפים הנותרים: **בחינת הידע, בחינת הכישורים ובקרה ופיקוח**.

בקרה ופיקוח (supervision)

10. דווקא סעיף הבקרה ופיקוח הוא מהמשמעותיים ביותר בהגדרת תקן להסמכה. בגישור, בדומה לפסיכולוגיה ולמקצועות "סוליסטיים" אחרים, המגשר והמתגשרים הם העדים היחידים למתחולל בחדר הגישור, בו לא נוכח אף גורם מקצועי מלבד המגשר עצמו.
11. בתקן של ה-IMI ניתן מענה לסוגיה זו ע"י דרישה ל-supervision: בדומה לפסיכולוג, על המגשר לקיים פגישת הדרכה תקופתית (שבועית, חודשית, רבעונית וכו', בהתאם לנפח הפעילות שלו) עם מגשר בכיר (מדריך).
12. על כן, לטעמנו, יש להוסיף לתקן סעיף המגדיר דרישה לפיקוח (supervision).
13. כמו כן, יש להגדיר מנגנון לבקרה, אשר יכלול לפחות נציב פניות הציבור וגוף האמון על האתיקה המקצועית.

העדר אבחנה בין גישור ופישור

14. "גישור" ו"פישור" הם שני תהליכים שונים מאוד ליישוב סכסוכים, עד כדי שהם בעלי מטרות שונות. על כך תוכלו לקרוא במאמר המובא בנספח ד'.
15. **בהעדר הגדרה ואבחנה ברורה בין ההליכים, קשה לקיים דיון ציבורי על כיוון ההתפתחות הרצוי של התחום, לפתח קוד אתי ולבנות תכנית הכשרה ותקן הסמכה.**
16. בחירת מערכת המשפט בפישור הביאה לכך **שבשנים האחרונות הליכי הפישור "השתלטו" על עולם הגישור.** מרבית העוסקים ביישוב סכסוכים משתמשים במונח "גישור" בכדי לתאר הליכים שהם בעצם הליכי פישור.
17. המצב כיום הוא שהציבור הרחב, לצד ציבור המגשרים והמפשרים עצמם, **אינו מבחין בין גישור ופישור**, ובכך נמנעת ממנו האפשרות לבחור בניהם ולהפיק המרב מכל הליך.
18. לפישור אין תרומה חברתית מלבד "סגירת תיקים" והפחתת העומס על מערכת המשפט. בחירת מערכת המשפט בהליכי פישור זונחת בעצם את "**מהפכת הגישור**" עליה דיבר נשיא ביהמ"ש העליון לשעבר **אהרן ברק**, ומהווה **ויתור** על האפשרות להעצים את הצדדים לסכסוכים, לשפר את יכולתם לפתור סכסוכים בכוחות עצמם וכפועל יוצא לחזק גם את הקהילה והחברה בכללותה. לדבר זה ישנה חשיבות רבה **במיוחד בסכסוכי משפחה** בהם הצדדים נדרשים להמשך פעולה משותפת כהורים לילדים, במשך שנים רבות לאחר ההגעה להסכם.
19. מאמרו של פרופ' מוטי מירוני: "**על מגבלות הפישור ועל בשורת הגישור**" עוסק בהרחבה בהסברת ההבדלים העמוקים בין הפישור והגישור, ולדעתי **המאמר מחייב עיון מעמיק ע"י כל גורם העוסק בנושא.** בכדי לסייע, ערכתי תקציר של המאמר המובא כנספח למכתב זה. כמו כן, ניתן למצוא אותו ומידע רב נוסף, באתר האינטרנט של המכון הישראלי לגישור (ע"ר): <http://www.megashrim.org.il/qishur>
20. **הבחירה בפישור מתבטאת בתקנות המוצעות בדרישה שהמגשר יהיה בעצמו מומחה לנושא הגישור, עובדה שתאפשר לו להיות הגורם העיקרי בעיצוב ההסכם (במקום לאפשר למתגשרים למלא תפקיד זה).** דרישה זו מתאימה לדמותו של "מפשר" ואינה מתאימה למגשרים ואין לה מקבילה באף מדינה אחרת בעולם.
21. על כן אנו ממליצים לבטל את הדרישה שהמגשר יהיה עם רקע של עו"ד או פסיכולוג.

רגולציה ממשלתית לעומת רגולציה עצמית

22. רגולציה עצמית היא רגולציה בה המפוקחים שותפים להליך הפיקוח, ההסדרה והאכיפה בתחום מסויים. רגולציה עצמית יכולה להתבצע בהנחייה מחייבת של הרגולטור הממשלתי (בחסות החוק) או באופן וולונטרי כאשר הגופים המפוקחים מאמצים בעצמם נורמות עבודה המסדירות את הפעילות בתחומם.

23. הוועדה לייעול מנגנוני רגולציה בישראל ולבחינת הממשקים בין הרגולטורים השונים במשק (אפריל 2013), המליצה על העדפת רגולציה עצמית כשהיא אפשרית (עמוד 6 [בדוח](#) [הוועדה](#)):

"בשל כל אלה עמדת הוועדה היא כי שימוש מושכל ברגולציה עצמית עשוי לשפר במכלול את הרגולציה הממשלתית. הוועדה ממליצה כי הרגולטורים הרלוונטיים לכל תחום יבחנו בטרם קביעת רגולציה חדשה, האם מתקיימים **תנאים להחלתה של רגולציה עצמית יעילה** (או רגולציה שהיא איננה במודל של command and control) ויתעדפו רגולציה מסוג זה במקרים המתאימים על פני רגולציה כופה מתוקף סמכותם."

24. הוועדה מצביעה על יתרונות הרגולציה העצמית (עמוד 17):
- יכולת לקבוע נורמות גבוהות של עבודה, ולא רק את המינימום הנדרש.
 - קביעת נהלים תוך ענפיים, מהירה יותר, זולה יותר וכרוכה בפחות בירוקרטיה מאשר חקיקה.
 - חברות איכותיות יכולות לבדל עצמן מחברות לא איכותיות באמצעות אימוץ סטנדרטים גבוהים כנורמה.
 - כללים הנקבעים מתוך הענף, יכולים יותר על ידי החברות הפועלות בתחום. החוקים הנכללים בהסכם זה יהיו ממוקדים יותר שכן הם נחקקים מתוך צורך נקודתי.
 - עלויות בקרה נמוכות יותר עבור החברות.
 - הגברת אמינות החברות, שכן החקיקה והאכיפה מתבצעות על ידיהן ולא על ידי הממשלה.
 - ייעול מתן תמריצים למשתתפים פעולה והטלת סנקציות על אלו שאינם מקיימים את הכללים.

25. לפיכך אנו ממליצים על **עידוד של רגולציה עצמית** כדוגמת זו שמקדם המכון הישראלי לגישור (ע"ר), על-פי המודל של המכון הבינלאומי לגישור (IMI) וכפי שמתקיים בלמעלה מ-20 מדינות שונות בעולם, וכמתואר להלן.

נספח ב' - חלופות

26. במדינות רבות בעולם אנו עדים לקיום של רגולציה עצמית בתחום הגישור.
27. בהולנד למשל, פועל מכון הגישור ההולנדי (NMI) אשר הגדיר תקן לעיסוק בגישור ולפיקוח על המגשרים. למעלה מ-90% מהמגשרים בהולנד אימצו באופן וולונטרי את התקן ונוהגים לפיו. כאשר אזרח הולנדי מחפש מגשר, הוא יודע לחפש מגשר אשר עומד בתקן של ה-NMI. התקן ההולנדי כפוף לתקן של ה-IMI כמתואר להלן.
28. **המכון הבינלאומי לגישור (IMI)** מפתח תקני הסמכה כדוגמת זו של המכון ההולנדי, ומפעילים במדינות רבות בעולם. תוכניות ההסמכה שמפעיל ה-IMI כפופות לסטנדרט ISO17024 של מכון התקנים הבינלאומי, אשר מגדיר קריטריונים להסמכת כח אדם מקצועי. כיום פועלות בעולם כ-36 תוכניות הסמכה של ה-IMI במדינות רבות כמו הולנד, ארה"ב, קנדה, סינגפור, אנגליה, צרפת, אירלנד, איטליה, יוון, ברזיל, רוסיה, ספרד, ועוד מדינות רבות נוספות. בחלק מהמדינות פועלת יותר מתוכנית הסמכה אחת.
29. המכון הישראלי לגישור (ע"ר) פיתח תקן הסמכה למגשרים (ברגולציה עצמית) אשר הוכר על ידי ה-IMI ומקנה **הסמכה ע"פ תקן בינלאומי של ה-IMI**.
30. תקן ההסמכה נותן מענה לכל הדרישות המקובלות בהסמכת כח אדם מקצועי, לרבות: הכשרה, נסיון, ידע, כישורים ובקרה ופיקוח.
31. אנו מאמינים כי **תקן ההסמכה של ה-IMI יכולה למלא את הפער הרגולטורי הקיים בתחום הגישור בארץ בגישה של רגולציה עצמית**, כולל נושאים מורכבים כדוגמת פיקוח ובקרה, ואכיפת סטנדרטיים מקצועיים ואתיים.

נספח ג' - המלצות

32. עדכון מבנה התקנות כאמור בסעיף 8, בכדי שיהיה תואם לתקנים להסמכת כח אדם מקצועי כמקובל בעולם:
- 32.1. הוספת סעיפים החסרים בתקנות: הגדרת מנגנונים לבחינת הידע, בחינת הכישורים ובקרה ופיקוח.
- 32.2. הוספת דרישה לפיקוח (supervision) כמקובל במקצועות "סוליסטיים" אחרים (פסיכולוגיה למשל).
33. ביטול הדרישה שהמגשר יהיה עם רקע של עו"ד או פסיכולוג, והתאמת התקן כדי שיתאים למגשרים ולא למפשרים.
34. עידוד של רגולציה עצמית כדוגמת ההסמכה למגשרים שמקדם המכון הישראלי לגישור (ע"ר), על-פי התקן הבינלאומי של ה-IMI.
- 34.1. הכרה בהסמכה לצורך הצטרפות ל"רשימת המגשרים" במקום או בנוסף לקריטריונים אחרים.
- 34.2. הכרה בהסמכה לצורך קבלת תיקים מביהמ"ש.
- 34.3. הפניית תיקי תביעות קטנות לצורך הסמכת מגשרים (מבחן מעשי).
- 34.4. הפניית תיקי תביעות קטנות ותיקים מתחת לסף המהו"ת, לצורך שיפור המקצועיות וצבירת נסיון בתוכנית מובנית ומפוקחת במסגרת תוכנית ההסמכה (במתכונת דומה לתוכנית הפרקטיקום וכהמשך לה).
35. כמו כן, מצטרפים להמלצות שניתנו ע"י גורמים אחרים:
- 35.1. להגדיר שרק מי שעבר קורס פרקטיקום יהיה רשאי להשתמש בתואר "מגשר".
- 35.2. לא לקבוע תעריפים עבור שכר הטירחה, אלא לאפשר לכוחות השוק לפעול. אם בכל זאת קובעים תעריף אז יש להתאימו למקובל בשוק.
- 35.3. יש להגדיר מנגנון להעברת תיקים מביהמ"ש לגישור, כך שלא תהיה העברת תיקים באופן ישיר למגשרים, אלא רק ע"י הפניית הצדדים לרשימת המגשרים.
- 35.4. הגדרת מדרג בין המגשרים שמקבלים תיקי בית משפט מערכאות שונות.

נספח ד' - גישור, פישור ומה שבניהם

בחירת מערכת המשפט בהליכי פישור כדרך המועדפת לפתרון סכסוכים מהווה ויתור על "מהפכת הגישור" עליה דיבר נשיא ביהמ"ש העליון לשעבר, אהרון ברק. מדובר בשני הליכים שונים מאוד זה מזה, להם מטרות שונות.

בהעדר הגדרה ואבחנה ברורה בין ההליכים, קשה לקיים דיון ציבורי על כיוון ההתפתחות הרצוי של התחום, לפתח קוד אתי ולבנות תכנית הכשרה ותקן הסמכה.

תקציר

"גישור" ו"פישור" הם שני תהליכים ליישוב סכסוכים. מבנה התהליכים דומה והם חולקים כמה מאפיינים דומים אשר מטשטשים את היותם הליכים שונים מאוד זה מזה, עד כדי שהם בעלי מטרות שונות.

לפישור אין תרומה חברתית מלבד "סגירת תיקים" והפחתת העומס על מערכת המשפט. בחירת מערכת המשפט בהליכי פישור זונחת בעצם את "מהפכת הגישור" עליה דיבר נשיא ביהמ"ש העליון לשעבר אהרן ברק, ומהווה ויתור על האפשרות להעצים את הצדדים לסכסוכים, לשפר את יכולתם לפתור סכסוכים בכוחות עצמם וכפועל יוצא לחזק גם את הקהילה והחברה בכללותה.

בחירה זו הביאה לכך שבשנים האחרונות הליכי הפישור "השתלטו" על עולם הגישור. מרבית העוסקים ביישוב סכסוכים משתמשים במונח "גישור" בכדי לתאר הליכים שהם בעצם הליכי פישור.

בחירת מערכת המשפט בפישור מסבירה את כשלון מאמצי הסדרת המקצוע בחקיקה אשר הובלו בזמנו ע"י עמותת המגשרים (לימים לשכת המגשרים), על כל 2,500 חבריה (דאז). בחירה זו מוצאת ביטוי גם בתקנות הגישור שהתפרסמו לאחרונה על ידי משרד המשפטים ונמצאים לפיתחה של ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

המצב כיום הוא שהציבור הרחב, לצד ציבור המגשרים והמפשרים עצמם, **אינו מבחין בין גישור ופישור**, ובכך נמנעת ממנו האפשרות לבחור בניהם ולהפיק המרב מכל הליך. בהעדר הגדרה ואבחנה ברורה בין ההליכים, קשה לקיים דיון ציבורי על כיוון ההתפתחות הרצוי של התחום, לפתח קוד אתי ולבנות תכנית הכשרה ומסגרת הסמכה.

ההבדל בין הליכי גישור ופישור בולט במיוחד בסכסוכים בהם מערכת היחסים נמשכת גם לאחר ההגעה להסכם, כפי שקורה בסכסוכי משפחה וגירושין. דווקא בתחומים אלו בוחרת מערכת המשפט להעדיף את הפישור על פני הגישור, כפי שמתבטא בתקנות הגישור המתהוות.

הקדמה

מאמר זה מבוסס ברובו על מאמרו של פרופ' מוטי מרוני: "על מגבלות הפישור ועל בשורת הגישור".

לאור חשיבותו של המאמר בעיני, ובשל עומקו ואורכו הרב (מעל 50 עמודים), חשבתי שיהיה זה נכון לערוך סיכום של המאמר בכדי שיהיה נגיש יותר לציבור הרחב ולציבור המגשרים (וגם הוספתי לו כמה נקודות משלי הרלוונטיות לנושא הסמכת מגשרים בו עוסק המכון).



המכון הישראלי לגישור (ע"ר) אושר ע"י ה-International Mediation Institute להסמך מגשרים בישראל ע"פ תקן בינלאומי של ה-IMI. בהתאם, המכון הישראלי לגישור מעניק תעודת הסמכה בינלאומית של ה-IMI. במסגרת ההסמכה נבדקת רמתם המקצועית של המגשרים ומתבצע מעקב ופיקוח על עבודתם לצד מחויבותם לקוד האתי. תעודת ההסמכה מאפשרת למגשרים המוסמכים לבדל את עצמם מיתר המגשרים, להדגיש את מחויבותם למקצועיות ולהשיג יתרון בפנייה ללקוחות.

ההסמכה מכוונת גם לבדל בין מגשרים ובין מפשרים וסוגים אחרים של מיישבי סכסוכים, ובנושא זה עוסק המאמר להלן.

פרטים נוספים אודות [התוכנית להסמכת מגשרים](#) ניתן למצוא בקישור זה.

הדמיון

ראשית הבלבול בין הליכי הגישור והפישור נעוץ בתיקון מספר 15 לחוק בתי המשפט (1992), בו נוספו שני מנגנונים חדשים ליישוב סכסוכים: הפסיקה לפשרה ע"י השופט והפישור החיצוני. לאחר 9 שנים, תוקנו החוק והתקנות והמונח "פישור" הוחלף במונח "גישור". החלפת המונחים והשימוש בהם ללא אבחנה ברורה ומוסכמת הולידה את הבלבול בין המושגים.

שני ההליכים חולקים ארבעה קווי דמיון עיקריים:

- מעורבות צד שלישי – המגשר או המפשר.
- רצוניות (וולונטריות) והסכמה – הצדדים צריכים לבחור להשתתף בהליך ורשאים להפסיקו בכל רגע. תוצאת ההליך, קרי הסכם המסיים את הסכסוך, תתקבל רק אם שני הצדדים מסכימים לו.
- סודיות – ההליך אינו פומבי ואינו פתוח לעיון הציבור.
- אפשרות לקיום פגישות נפרדות – בין המגשר\מפשר ובין כל אחד מהצדדים.

הדמיון בין ההליכים תורם אף הוא לבלבול בניהם.

השוני

ניתן להצביע על 7 הבדלים עיקריים בין ההליכים:

המשתתפים והתפקיד שהם ממלאים:

- בפישור – השחקנים המרכזיים הם עורכי הדין והמפשר, הנושאים בעיקר האחריות להמצאת ולעיצוב הפתרון לסכסוך.
- בגישור – השחקנים המרכזיים הם המתגשרים עצמם. המגשר עוזר למתגשרים לנהל דיאלוג בניהם והם אחראים על עיצוב הפתרון.

אופי השיח:

- בפישור – השיח צר וצופה פני עבר. **שיח של "זכויות"** המתמקד בהערכת התוצאה הצפויה במשפט, בחינת הטיעונים המשפטיים והצעת פתרונות ע"י המפשר.
- בגישור – שיח רחב הצופה פני עתיד. **שיח של "צרכים"**, "אינטרסים", תחושות ואילוצים.
- בפישור – הצדדים מדברים אל המפשר ומנסים לשכנעו בצדקת טיעוניהם בציפייה שהוא יציע פתרונות התומכים בעמדתם.
- בגישור – המתגשרים מדברים זה עם זה, ולא זה על זה. המגשר מסייע למתגשרים לנסח מחדש את סיפור הסכסוך ולהגדיר מחדש את הבעיה. אין מתעלמים מהעבר, אך עיקר השיח מתרכז בעתיד.
- בגישור השיח אינו שיח משפטי של זכויות ולפעמים אף מנותק לחלוטין מכתבי הטענות, ועל כן **המגשר אינו חייב להיות מומחה בתחום**. המגשר הנו מומחה במשא ומתן, בהעצמת המתגשרים ושינוי דפוסי השיח והתקשורת בניהם ולהביאם לשתף פעולה בחיפוש פתרונות.

התוצאה:

- בפישור – ההסכמות מכוונות לשקף את התוצאה הצפויה בהתדיינות משפטית, תוך התחשבות בסיכונים ובעלויות הכרוכות בניהול הליך משפטי.
- התוצאה בפישור הנה פשרה של "חלוקת ערך" ומוגבלת בד"כ לסעדים הניתנים בבית המשפט, והיא נמצאת על הקו המחבר את עמדות הצדדים בתיק.
- בגישור – התוצאה המוסכמת מנסה "לייצר ערך" – להגדיל את העוגה ולא לחלקה.
- במקרים רבים בגישור, התוצאה בנויה על פתרון יצירתי, מבוסס צרכים, שאינו מתוחם בסעדים המוגבלים של ביהמ"ש, והוא פרי החיפוש המשותף של שני המתגשרים.

ההשפעה על הצדדים לסכסוך:

- הפישור ממוקד **תוצאה** ומטרתו להביא לסיום המהיר והיעיל של הסכסוך.
- **היחסים בין הצדדים נשארים ללא שינוי**. כך גם השקפותיהם ותפישת עולמם.
- השיעור היחידי אותו למדו הצדדים מחווית הפישור שעברו הוא שלעיתים כדאי לסגת מעמדות ולוותר על חלק מהדרישות המקוריות בכדי להגיע להסכמה.
- הגישור ממוקד **תהליך** ומטרתו העיקריות הן **התפתחות וצמיחה אישית של המתגשרים וטרנספורמציה של היחסים בניהם**.
- תהליך הגישור שואף **להעצים** את המתגשרים, לפתח את יכולתם להבנה והתחשבות הדדית, להכיר בצרכי הצד שמנגד ולשנות את **תרבות השיח** שלהם כך שיטפלו טוב יותר בחילוקי דעות עתידיים.

תפישת התפקיד של הצד השלישי:

- המפשר הוא סוכן ידע המביא לחדר מומחיות, ידע וניסיון העולים על אלו של הצדדים.
- **מסיבה זו שופטים בדימוס ועו"ד המנוסים בלטיגציה יעילים ופופולריים מאוד כמפשרים.**
- מעמדו וניסיונו של המפשר מאפשרים לו לבחון ולהתעמת עם הטיעונים המשפטיים, להעריך את התוצאה אילו יגיע המקרה למשפט, להביע את עמדתו לגבי מה "צודק", להציע פתרון של פשרה ולשכנע את הצדדים לקבלו.
- המגשר מגיע לחדר ממקום צנוע יותר, והנחת העבודה שלו היא שהמומחיות, הידע והניסיון של המתגשרים בכל הקשור לסכסוך עולים על אלו של המגשר, שהינו מבקר ספורדי בחייהם.
- המגשר אינו אמור להביע את דעתו על הסכסוך, על עמדות המתגשרים או על התוצאה הצפויה בהתדיינות משפטית והוא אמור להימנע מלהציע פתרונות משלו.

אופי הישיבות הנפרדות ומטרתן:

- בפישור, הישיבות הנפרדות משמשות לבירור הסוגיות המשפטיות וניתוחן, ברור הקווים האדומים, קיום של בוחן מציאות במטרה לשכנע לשנות עמדות ולהנמיך ציפיות, העלאה לדיון של הצעות פשרה (כהצעה של המפשר) שהצד השני חושש להעלותן, לאפשר למפשר עצמו לנהל מו"מ על עמדות מול אחד הצדדים תוך הפעלת לחץ עליו.
- בגישור, מטרת הישיבות הנפרדות שונות, והן משמשות לתחזק את כללי השיח הפתוחים והלא-תחרותיים, להרחיב את השיח ולחשוף רבדים נוספים העשויים לסייע במציאת פתרונות, להעצים את המתגשרים ולעזור להם לזהות מהם הצרכים האמיתיים שלהם, העלאה לדיון של הצעות פשרה (כהצעה של המגשר) שהצד השני חושש להעלותן למרות כללי השיח בגישור.
- לאור הבדלים אלו, בפישור נראה ריבוי פגישות נפרדות ובגישור מיעוט בהן.

משך ההליך (וכפועל יוצא – עלותו):

- ההליך הפישור ממוקד ויעיל יותר ל"סגירת התיק" בהסכם, ועל כן אורך פחות זמן.
- השיח בגישור עמוק ורחב הרבה יותר ובהתאם משך ההליך ארוך יותר.
- [השאלה המעניינת, ואשאירה כאן בגדר שאלה, האם העלות הכוללת של ההליך, בהתחשב בשכר הטרחה הגבוהה של מפשר שהינו "מומחה" לתחום הסכסוך (למשל שופט בדימוס או עו"ד) תהיה גבוהה יותר מאשר עלותו של מגשר שהינו "רק" מומחה בניהול מו"מ?]

המסקנה המתבקשת מהבדלים אלו היא **שהפישור אינו סוג של גישור**.
לתהליכים יש מטרת, מאפיינים, כללי התנהגות ושיח שונים.

מהפכת הגישור

נשיא ביהמ"ש העליון לשעבר, אהרן ברק, דיבר על "מהפכת הגישור", ועל העדפתו לגור בחברה המיישבת סכסוכים בהסכמה ולא בעזרת כוח (הכרעה שיפוטית, גם היא דרך כוחנית).
יסוד ההסכמה מצוי גם בפישור, אך בדבריו התייחס הנשיא ברק לגישור ולא לפישור אשר היה כבר אז עניין מקובל בבתי המשפט (ועל כן אינו בגדר מהפיכה).

כמו כן, לדברי הנשיא ברק, היה צורך חיוני בהנהגת הגישור אף אם בתי המשפט היו חסרי עבודה. ומכאן ברור כי תכליתו רחבה יותר מאשר הקטנת העומס על בתי המשפט.

העדפת הגישור אינה קשורה ביסוד ההסכמה, אלא בדרך להשגתה: מידת השליטה, המעורבות והאחריות שיש לצדדים עצמם ולא לבאי כוחם או למגשר.

האוטונומיה של המתגשרים היא הפרדיגמה של הגישור.

זו המטרה העיקרית המושגת ע"י העצמת המתגשרים וטיפול הכישורים והכלים שברשותם לקיום תקשורת, שיתוף פעולה ופתרון מחלוקות. התוצאה מתבטאת בשיפור יכולתם לפתור סכסוכים עתידיים בכוחות עצמם, ללא הזדקקות לסמכות חיצונית ומתוך בטחון עצמי ביכולתם.

ההתנסות בגישור היא הזדמנות לצמיחה ולבנייה מחודשת של היחסים בין המתגשרים.

מבחינה חברתית, ההגעה להסכם ("סגירת התיק") אינה מדד להצלחת תהליך הגישור. העיקר זו הדרך והאוטונומיה של המתגשרים לבחור בה. המתגשרים עוברים טרנספורמציה בביטחונם העצמי ויכולתם לנהל את יחסיהם וסכסוכיהם מתוך דאגה לצורכיהם ולכבוד צרכי הצד השני. כל אלו מחזקים את הקהילה כולה.

פישור – מגבלות ויתרונות

מתוך האמור, ברור כי על המגשר להימנע מלחוות את דעתו לגבי המצב המשפטי, להציע פתרונות או לומר מה נראה לו כנכון, הוגן או צודק. אילו היה עושה כן, אולי היה מזרז את התהליך, אך היה פוגע באוטונומיה והביטחון העצמי של המתגשרים.

הפישור אינו מביא בשורה חברתית. גם ברמה האישית – אין טרנספורמציה.

הליך הפישור מאופיין בחסימת נתיבי השיח, בפגיעה בתשתיות המידע, בתחרותיות ובשיפוטיות אשר חונקת את היצירתיות. לעומת זאת, הפישור יעיל ומהיר לסיום התדיינות בהסכם פשרה, מלמד על הצורך להתפשר ולהתגמש ומייצר פתרונות המביאים לידי ביטוי שאין שלמות ובכל סכסוך אין צד שהוא צודק לחלוטין.

בחירת מערכת המשפט בישראל

בתי המשפט מעדיפים את הפישור על פני הגישור. מבחינתם, זו הדרך היעילה והמהירה לסגור תיקים ולהראות תוצאות אל נוכח הביקורת הציבורית לגבי העומסים הגדולים בבתי המשפט. כמו כן, התוצאה של הליך הפישור (סגירת התיק בהסכם פשרה) ברורה וקלה למדידה.

סיבות נוספות התורמות להעדפה זו: עורכי הדין והמפשרים הם השחקנים העיקריים והליך הפישור מאפשר להם המשך שליטה בתיק, שיח הזכויות המשפטי משאיר את הדיון במקום המוכר לעורכי הדין, השיח הפישורי הצר, שכלתני ומבוסס זכויות, יותר נוח מאשר שיח גישורי מבוסס צרכים ורגשות.

תקנות הגישור המגובשות ע"י משרד המשפטים מגדירות קריטריונים, או "תקן", המאפשר לעומדים בהם להירשם ב"רשימת המגשרים". רשימה זו אמורה לשמש את מערכת המשפט בהפניית תיקים לגישור, בתחום המשפחה ובכלל. אחד הקריטריונים המופיעים בתקנות עוסק ברקע התעסוקתי הנדרש מהמגשר וקובע שעליו להיות עו"ד עם 5 שנות ניסיון בתחום המשפחה, או פסיכולוג או עו"ס או פסיכיאטר העוסק בתחום. קריטריון זה מכון לכך שה"מגשר" יהיה כביכול "מומחה" לנושא הגישור, עובדה שתאפשר לו להיות הגורם העיקרי בעיצוב ההסכם (במקום לאפשר למתגשרים למלא תפקיד זה).

דרישה זו מתאימה לדמותו של "מפשר" ואינה מתאימה למגשרים ואין לה מקבילה באף מדינה אחרת בעולם.

סיכום

המונח "גישור" נעשה נפוץ, אך אין הסכמה ברורה לגבי הגדרתו. אין אבחנה בין גישור ופישור להם 4 יסודות משותפים ו-7 מאפיינים בהם הם שונים. בהעדר הגדרה ואבחנה ברורה בין ההליכים, קשה לקיים דיון ציבורי על כיוון ההתפתחות הרצוי של התחום, לפתח קוד אתי ולבנות תכנית הכשרה ומסגרת הסמכה.

ציבור המשתמשים (והמפשרים!) אינו מבחין בין גישור לפישור ונמנעת ממנו האפשרות לבחור בניהם ולהפיק המרב מכל הליך.

הפישור אינו סוג של גישור. מטרותיו ותפוקותיו שונות. לפישור אין תרומה חברתית מלבד "סגירת תיקים" והפחתת העומס על מערכת המשפט.

"מהפכת הגישור" עליה דיבר נשיא ביהמ"ש העליון לשעבר אהרן ברק, התייחסה לגישור המביא שינוי חברתי עמוק. בחירת מערכת המשפט, המקבלת תוקף מחודש בתקנות הגישור המתהוות, מהווה העדפה של הפישור, שהוא פתרון קצר טווח. בחירת מערכת המשפט בהליכי פישור זונחת בעצם את "מהפכת הגישור", ומהווה **ויתור** על האפשרות להעצים את הצדדים לסכסוכים וכפועל יוצא לחזק גם את הקהילה והחברה בכללותה.

חשיבות הדבר רבה במיוחד בסכסוכים בהם מערכת היחסים נמשכת גם לאחר ההגעה להסכם, כפי שקורה לרוב בסכסוכי משפחה וגירושין. דווקא בתחומים אלו בוחרת מערכת המשפט להעדיף את הפישור על פני הגישור, כפי שמתבטא בתקנות הגישור המתהוות.